

# La presència pura

*L'arbre és davant la finestra del saló. Cada matí li pregunto: «Què hi ha de nou?». La resposta no es fa esperar, la donen centenars de fulles: «Tot!».*

**Christian Bobin**, La presència pura. Trad. Antoni Clapés

**El sol sobre el mur.** La fulla que el vent mou als seus peus. La terra s'ha mullat, hi ha un pa de verdet a la rajola. El núvol desapareix a poc a poc. L'únic que sap a quin mes estem dorm.

\* \* \*

De petit, quan el cor era un ocell, estava enamorat dels óssos. Sabia tot el que es podia saber a la biblioteca pública de Ripollet sobre ells, olor segons l'època de l'any i pes dels excrements.

El cos i els hàbits s'han anat convertint en óssos. Ara estic enamorat dels ocells. Ocells petits, humils,

pardals, mallerengues (totes), pit-roigs, pinsans, tallarols, cueretes, el petit trist. En ells, com en els arbres, la vida ha trobat una de les seves manifestacions més belles, acabades, harmòniques.

Els grans ocells també, esclar: albatros, agrons i bernats, grans ducs, àguiles. Però em recorden una mica els óssos.

És hora que cor i ulls es tornin una alegre pedra. I els núvols són cada dia més bonics.

\* \* \*

Els ulls tancats del nen P. Jo tenia cinc anys i em pensava que els tornaria a obrir.

Li mirava les pestanyes. Li mirava amb enveja les sabates noves. Mirava les espelmes.

El seu cos sencer rebia la llum, igual que un ull.

\* \* \*

Boixos envermellits pel fred, ginebrons de gàlbuls agredolços.

El sol cap allà, cap allà, sempre vist des d'aquí.

Nosaltres igual.

\* \* \*

La indefensió de la mare. La fragilitat dels seus ossos. La porta xapada amb cirerer del pis, els seus armaris plens de roba antiga, d'olors de velles bodes, velles co-

munions, enterraments. Els calaixos amb records («Aquest cor me'l va portar el papa d'Andalusia quan jo tenia dotze anys, m'estimava molt»), imatges, la majoria en blanc i negre, ordenadíssimes capses de medicaments. Ha treballat tant! En fàbriques, botigues, magatzems, cuines, cases on feia feines. A la casa, que el seu esquelet sostenia amb biguetes de costella i pilars de fèmur.

La teva mà és la seva calç i la seva història.  
El món, indefens, és bo.

\* \* \*

### **Diàleg d'Aquiles i la tortuga**

-Corro més que tu.  
-No entenc el que dius.

\* \* \*

La nit és una. Les llànties, múltiples.

\* \* \*

El garric i el cos s'entenen sols, sense víctimes. Evitar caure en paranys sintàctics, morals. Coses tarallejades. En aquest buit entre tots dos floreixen la literatura i la massa mare de la humanitat.

\* \* \*

Batem cassoles mirant les estrelles perquè ens obeeixin. Com que ordenem i proclamem utilitzant el llenguatge que hem heretat d'elles, de la seva pols (que és la mateixa pols de què estem fets), les seves òrbites sembla que ens responen.

\* \* \*

On som? Entre uns genitals i la mort.

És un grapat.

És tan increïble, que un instant en succeeixi un altre!

\* \* \*

Els peus freds de la companya, com núvols de pluja sobre la muntanya. L'escalfor de sota el pit. De la seva boca. Del seu sexe. No prové del sol sinó del nucli càlid de la terra. Les vèrtebres retornen a casa i ja no existeix la nostàlgia.

\* \* \*

On som? On preguntem.

El lloc existia, però sense la pregunta era invisible.

\* \* \*

Plou. Quan els pneumàtics travessen el bassal, l'aigua fa «xssst!». A l'interior dels cotxes, passius, els nens semblen vells.

Oh, som tots vius!

\* \* \*

La tomba de Paestum. La tomba del nedador, del saltador, del capbussador, probablement del 480 o el 470 abans de Crist. A les lloses de les parets, frescos d'un simposi: homes alegres que riuen, beuen, juguen, fan música. Desitgen els seus cossos bells. Al sostre, la pintura més famosa, probablement del millor dels dos artistes que pinten la resta. L'home nu que salta, elàstic, a l'aigua des d'una petita bastida geomètrica, segurament de pedra. A banda i banda, dues plantes, arbres filiformes entre la falguera, l'alga i la neurona, potser amb fulles d'olivera, respiren. L'acomiaten? L'acullen al regne indeterminat on no hi ha paraules?

L'esquelet de la tomba va ser d'un home jove. S'hi van trobar tres ceràmiques (dos aríbals i una gerra àtica) i una closca de tortuga (les restes d'una lira?). Era un jove nedador? Un músic? Un estudiant? La figura se sol interpretar com la representació del trànsit cap a la mort.

Què sabem.

En la seva alegria d'ocell, el saltador és una veritat pura. Com el pardal davant l'aigua dolça o davant el canó de l'escopeta de balins.

Els ulls del pintor, com eren? Els ulls del noi enter-  
rat. Els ulls de Mario Napoli, que el 3 de juny de 1968  
descobreix la tomba. Com s'arrodoneixen?

1968 és l'any que va néixer el meu germà, el salta-  
dor.

\* \* \*

«Empedrir-se» és el moment més pur de l'escriptura.  
Francis Ponge somriu (sempre somriu!), ho avisa al  
final d'«El palet», a *Le parti pris des choses*: els crítics  
diran de la seva obra: «Havent-se proposat d'escriure  
una descripció de la pedra, s'empedrà (“s'empêtra”)».

«Entomacar-se», «empersonar-se», «enarbrar-se»,  
«empaperar-se».

\* \* \*

La dona és vella, molt menuda. El seu rostre mira, tot  
sol, a terra. La seva espinada torna a terra tota sola.

Un cadell molt petit, lligat amb una corretja ver-  
mella, està contínuament a punt de fer-la entrebancar  
(«Quiet, Pipo!»).

Busquen un nínxol, no el troben, ella no pot mirar  
amunt. «Hi tinc el meu nen i la meva nena», em diu.

Hi penja, lentament, dos petits rams d'una flor  
seca i minúscula.

El cadell, esverat, tiba, fa voltes, riu. Vol marxar.

\* \* \*

Pont de Ripollet sobre la C-58. A l'interior d'un Renault, un peix vermell de cartolina penja d'un fil i em fa adeu. Cap a l'oest, cap a l'oest. Darrere la Mola, el sol vermell. Al nostre pit, el cor vermell com un peix.

Fa fred però el món és bo.

\* \* \*

Els barrots de la presó són fets de quatre paraules: «Què canviaries, si poguessis?».

Sense barrots, però, no hi ha llibertat.

\* \* \*

En una aula universitària, davant d'alumnes. Un escriptor s'ha molestat amb mi. «És que això no pot ser! Jo haig de pensar en "el lector". Tu què vols? Ser original?» Els grans finestrals donen a un parterre abandonat. Comença a ploure. Hi ha un espí de foc escabellat, fenars, gram, una ginesta. Un pardal obre el bec. En el bassal cau una gota. Fa una o.

O.

\* \* \*

Molt vent. Les bosses de plàstic de les papereres, negres, s'han inflat. Volen sortir volant, són flames lligades al cercol metàl·lic. Pel cel passa una bossa



blanca, de nanses. Són una forma particular del vent.

Una vida, un individu fa el mateix: dona una forma a la vida.

(I el vent? Com és o cap on va? La vida humana, com un determinant sense nom.)

\* \* \*

## **Diàleg d'Aquilles i la tortuga II**

A. -T'atraparé.

T. -Quan ja sigui morta.

A. -T'atraparé mentre corres.

T. -En el moment que m'atrapis seré, per a tu, morta.

\* \* \*

La llum.

L'existència de la llum.

La lluminosa existència.

(Sempre hi ha determinants. L'essència humana és la voluntat de determinar l'oceà, la llum, la vida, l'amor, el buit, la por, l'infinit.)

Alegria.

L'alegria.

\* \* \*

És de nit. Hi ha lluna minvant.

Reposar en aquest llençol d'univers: l'acompliment d'una vida de tres segons. En tenim tantes!

\* \* \*

A dos metres, en el gran avet, el pica-soques. No goso respirar. Una mà de vent ha escombrat el prat, inclosos els animals.

Divendres a la tarda. Dos adolescents seuen en un banc davant l'institut, que és buit. A J., a casa, l'espera l'horror, és divendres. Fumen un porro, parlen de la germana d'un d'ells, somriuen. Passa una brisa tèbia, tots dos s'enfonsen, somrient, en el banc. Un moment, són lliures.

\* \* \*

Quan Aquilles és a punt d'atrapar la tortuga veu, en una de les tesselles còrnies de la closca, el seu reflex. Esgarrifat, descobreix el seu propi aspecte de tortuga.

\* \* \*

Sobre la gran roca, a la riera, les restes del ratolí de bosc. L'òliba, aquesta nit, li ha arrencat el cap. Uns metres més enllà els fills juguen asseguts a terra. El vent s'atura. El senyor cargol, compassió infinita, s'ho mira.

\* \* \*

Ho deien tots els llibres. També deien que no servia de res que ho diguessin. (La saviesa.)

\* \* \*

El noi és el culpable o la víctima de l'accident. Bombers i policia l'han oblidat una estona, seu al pedrís de casa. Treu una cigarreta de la butxaca, li tremola la mà, no la pot encendre. Em mira sense aixecar el cap, la hi encenc. En comptes d'agafar-la, apropa els llavis com un nadó. Sostinc la cigarreta, ell acluca els ulls mentre xucla profundament. La brasa m'escalfa la mà com un pit.

\* \* \*

La meva mare sol recordar la meva pesadesa amb els perquè a l'època que els nens pregunten. «Oh, eres tan pesat!»

Ara, cada vegada que passem pel número 57 del carrer dels Afores, s'atura. Assenyala amb el puny del bastó l'edifici nou que hi ha (un bloc de pisos i una botiga d'aliments paquistanesa) i diu:

–Això era casa nostra. Aquells fills de puta s'ho van quedar tot.

Al cap d'uns segons es posa a caminar, se m'agafa al braç. Sento l'olor d'un vell sabó per a la roba i el fum de garbonasses que ja no existeixen.

–Per què ho fan, aquesta gent? Que no són prou rics? El teu pare, per què no va fer cas d'aquell advocat?

És una sonata. La tossuderia és no voler que s'acabi. La meva tossuderia.

\* \* \*

Les fulles noves de l'àlber.

Són un record de les fulles de l'any passat. La mateixa paraula vegetal. Un record genètic, material.

Quan recordem som sempre en present. Florim. També habitem l'ara.

\* \* \*

Els ulls blaus de L.X. mentre m'explica que ha quedat embarassada. Té setze anys («M'he adonat que estic sola del tot»). Mentre parlem plora. Dic un estirabot, es posa a riure, mira per la finestra (som a la biblioteca de l'institut). Ara són llàgrimes de nena de cinc anys, no pot parar de riure, es posa vermella. S'enfosqueix de cop, és el present, em mira, deseparada. Torna a tornar-se de cara a la finestra, somriu, ja té dotze, tretze anys, coneix la melancolia. Sense adonar-se'n, fa que no amb el cap. Sospira. A pesar de la seva humanitat, viu.

\* \* \*

Hi ha un moment, al capvespre: una vaca s'assembla més a una bassa que a un animal.

\* \* \*

Hi ha un moment, al capvespre: una vida s'assembla més a una bassa que a un animal.

\* \* \*

Des del punt de vista d'una vaca, les proposicions anteriors són absurdes. Des del punt de vista de la bassa són òbvies, això sempre és així. Des del punt de vista del capvespre ni tan sols no existim. Des del punt de vista del llenguatge, la proposició és una bassa. Dins del capvespre, assegut i pensant, sento un desig intens de menjar herba, de beure aigua.

\* \* \*

De l'humus, del grafit, de la tinta, aplanats en solcs sobre l'erm del paper, en neix, entre roca pissarrenca, excrements secs de remugants, ferros rovellats, llenya morta, la paraula «flor».

Surt el sol. De l'humus universal neix aquest llençol del dia.

La flor és present i fa olor.

\* \* \*

Pedres molt velles del pont de Sant Pere, roca arenosa del massís de Sant Llorenç. De matinada, rosades. Un home vell hi passeja un gos massa gros. Al migdia, ca-

lentes. Dos nois magribins hi juguen a pilota. Primera hora de la tarda, primera ombra, una garsa. Nit. Pedres violàcies. El mateix home vell amb un nen petit. El nen somriu: biografia.

\* \* \*

1970. L'àvia fa el sopar. Cada cop que obres la boca a la seva escudella l'obres al seu record i a la teva futura avietat.

Carrer Montcada. Carrer dels Afores. Escudella bullint als fogons. Poca llum. Hivern. El capvespre acabat massa aviat i la mort d'un nen, tota nova, encara per estrenar, sencera al davant.

Tantes hores, i tan pesants com les patates.

\* \* \*

La fulla de l'alfàbrega. La rajola esquerdada a la terrassa. La llimona única al petit llimoner. La teula coberta per cagarades d'ocell. El gos que udola. Els ulls del meu nebot, Marçal, quan escolta una història aferrat a imatges inexistents i amb temor (en les celles alçades) de desprendre-se'n. Les cinc puntes rovellades de la forca que va pertànyer a l'avi. El cul de tassa de cafè. El còdol rosat que L. va portar d'una platja de València. Pa d'avui. Oli. Uns metres cúbics d'aire que es mou. Mans.

No és que l'univers càpiga en cada una d'aquestes existències. Elles fan sentir, amb una certesa absoluta, que un és l'univers. Sense determinant: univers.

La fulla de l'alfàbrega. La rajola esquerdada a la terrassa. La llimona única al petit llimoner...

\* \* \*

Pati d'escola. Esporguen les moreres. El temps diferent de cada nen, de cada adolescent, de cada professor. Hi ha molts sols en el cel. I fa sol.

\* \* \*

El nen espantat, sol, canta una cançó que, nena, sola, va cantar la seva besàvia. Ella la va sentir d'un seu avi que, nen, espantat, ja la cantava. A la cabana del sol menor es fan companyia avis i nets.

\* \* \*

Pretenem entendre el sol per la llum. I el sol és cec.

\* \* \*

Mosca. Aranya. Ocell. Són la vida.

El «significat», la teranyina circumstancial: una la segrega inevitablement, l'altra hi cau, l'altre l'esbotza mentre passa.

La teranyina és necessària per a la vida. Però no pel que significa. El significat és innocu.

\* \* \*

El fet de parlar ha estat determinant per a l'espècie humana. El significat del que s'ha dit, indiferent.

\* \* \*

Mans d'un nen petit. Un dels tactes més intensos, misteriosos que hi ha.

Mans molt velles de la mare.

Mans d'amics que envelleixen.

Mans del germà, que s'assemblen cada dia més a les del pare.

Mans absents.

Mans de dona estimada.

\* \* \*

Nit. L'alba en la negra tinta, quan escrivim «alba». L'estrella en el paper. Al voltant, la foscor.

\* \* \*

El refrec de les pròpies mans quan ens espolem la farina que ha quedat de cuinar.

Un poble de lluny.

Un ull ple de morts.

Un ull ple d'aigua.

Un pa acabat de coure.



\* \* \*

Hi ha estructures morfosintàctiques que descriuen, elles soles, un cinquanta per cent de la passió humana. «Vindrà un dia que...», per exemple. «En aquella època solíem...» Probablement els dies no venen, ni serà «un» dia, ni «aquella època» va existir. I el verb «soler» és tan relatiu... Però en aquesta estructura temporal, en l'imperfet d'indicatiu, en el futur, en aquests símbols que malden per posar fites a l'oceà, hi cap tanta passió com senyal de l'estiu en un préssec madur o ànima de l'hivern en l'herba gebrada.

\* \* \*

El paper en blanc és el rostre de la pregunta. L'escriptura, el signe d'interrogació. El cor, els tendons, el fetge, l'alè, són la pregunta. I la resposta.

\* \* \*

Un paper podrint-se al peu d'un arbre és la cosa més natural del món.

\* \* \*

Matí assolellat de primavera. L'àlber és la lògica del món.

\* \* \*

El primer record que tinc d'una biblioteca es situa a la casa del carrer Montcada. Tenia tres o quatre anys. Era un petit moble amb prestatges i dues portes a la part inferior, l'anomenàvem «la biblioteca». M'hi vaig enfil·lar, m'agradava enfil·lar-me als arbres. El moble, que se sostenia sobre quatre potes curtes, es va tombar. A dalt de tot hi havia la bola del món del pare (segurament era l'objecte que jo volia atènyer).

Recordo el crit d'algú. El moble caient-me a sobre i jo, que vaig caure dret, provant de sostenir-lo mentre els llibres em ploviem al damunt.

El pare va acudir corrents, devia cridar alguna cosa. Va sostenir el moble, va salvar el món i em va explicar de sis o set maneres diferents com m'hauria pogut morir.

El món. Els llibres caient a sobre. Grimpar per una biblioteca cap al món i que la mort sigui la que et cau al damunt, etcètera. No té cap interès, un símbol així. Desvirtua el record. El record, amb el temps, que s'ha tornat entranyable: el pare era tan gran. Aquell dia no va ser una metàfora.

Sento la presència pura d'aquella olor. L'olor del món.

\* \* \*

M'han picat abelles, vespes, mosquits (de diferents espècies), insults de coneguts, polls, puces, una papar-

ra, de petit, probablement un escorpí, un escarabat vermellós en unes roques, ho han provat –desesperadament– talladits i formigues soldat. Una cotorra em va picar –i els seus deixebles els periquitos– i un escurçó va estar a punt, ganivets, paraules innombrables, i el sol.

Res no fibla tant com l'estupefacció pel món –en didals petits.

\* \* \*

Matins de dissabte. Tardes de diumenges. Migdies de dimarts. Vespres de dijous.

Primavera, tardor, estiu, hivern.

\* \* \*

Sota el mur del conjunt romànic de Sant Pere de Terrassa, ja al parc de Vallparadís. És a dir, sota el sol.

L'herba entre les llambordes, molt tendra, inundant els intersticis. Es fa obvi: són les llambordes, les que han aparegut en els intersticis.

(O ocupen totes dues el mateix lloc i és una fantasia de l'espai el que aquesta fantasia de l'ull veu.)

\* \* \*

Aguantem la respiració. Entre roques, dues escòrpores. És estiu.

Hivern. Al mercat de la Independència, compro

una escòrpora. El noi que ven és inexpert, arruga el llavi superior amb por de punxar-se mentre l'agafa per la cua. La seva mare el substitueix, me'n fa dos filets. «Els fregeixes i els poses sobre la sopa.»

Amb la cullera plena sento els crits dels nens. Venen de l'estiu? Del pati? Porto la cullera cap a la boca, que obro com un peix.

\* \* \*

La nena gitana, al mercat. Deu tenir sis anys. Fa ganyotes, cares, pidola i tiba els pantalons, tomba el cap amb afectació.

Després s'asseu al costat d'unes capsas de carxofes amb un nadó als braços. Li mulla els llavis amb mig gra de raïm moscatell que ella mateixa ha partit amb les dents. El nen li serra de cop les manetes. La nena obre molt els ulls i somriu, tota sola. Li falten dues dents, somriu molt.

\* \* \*

La lluna diu a l'òliba: «Som egagròpiles de la nit».

\* \* \*

A més presbícia més igualtat entre les coses. A més agudeses visual més unitat entre les coses.

\* \* \*

El llenguatge infinit, no verbal, en una conversa. Com més gran més l'escoltes.

La mirada a la teva mà de X., està a punt de donar-te-la i no gosa. A la teva galta de H. Al teu pit de Y. A la seva pròpia mà de F., mentre fa un pas endavant.

\* \* \*

A la cuina. La meva mare fa arròs a la cassola. La meva filla, que arriba just als fogons, s'ho mira amb atenció.

–Quan jo sigui gran el papa m'ensenyarà com tu li has ensenyat a cuinar a ell! –diu.

–Jo li ensenyo a ell, i ell t'ensenyarà a tu... –somriu l'àvia, i li fa rentar un tomàquet.

El Pau, més petit, s'ho mira des de baix. Vol formar part de l'arbre familiar.

–Doncs jo, quan sigui gran, arribaré a la cuina!

\* \* \*

Hi ha dues merles sobre la xicranda del parc. Són femelles, pigades. El vent mou les branques amb suavitat. Un núvol s'esfila. L'aigua del minúscul bassal que ha deixat una petjada tremola.

Quan sigui gran arribaré fins a vosaltres.

\* \* \*

La humanitat és un nen en el balcó. És dissabte al matí. Mira cap dins, a l'habitació dels pares. Més enllà, la cuina. Mira el carrer, on la vida corre cap al mercat i l'hora de dinar, cap al vespre, impossible d'imitar.

Mira els seus peus i els genolls pelats, els mitjons gruixuts, els trossos de fusta i el gerani al test, un pardal.

Fa sol.

\* \* \*

La humanitat és un dels deu mil nens desapareguts al sud-est d'Europa, a finals de 2015. Busquen refugi, fugen d'allò que erròniament anomenem Estat Islàmic. Sense pares –la humanitat els ha matat, ferit, devorat el nom–, sense refugi –la humanitat els el nega–, potser sense cos –la humanitat els segresta, ven, viola, esclavitza, percudeix, forada, serra: els passa pel verb.

El nen té unes lletres que no entén al davant. No entén les veus que sent. No entén el que deixa enrere. Només entén, un instant, el pardal que beu aigua en un bassal.

És això.

\* \* \*

La pluja ens ha deixat xops. Darrere la finestra ja no mulla. Només paraules estructurades com pluja podrien esbotzar la finestra.

Ens mullarem?

La paraula és una altra de les formes de la pluja.

\* \* \*

Prendre un te, abans i després del món, en el món.

\* \* \*

Nen escapant-se.

Camps entre Ripollet i Barberà, finals dels setanta. L'hermano Eugenio ens ha fet córrer fins als Pinetons. Després fins a Can Cabanyes. Els darrers que arriben són els «patosos», els «culogordos». L'hermano els bateja així, o repeteix el seu nom amb sorna, la classe sencera riu, és «Educación Física».

Jo arribo en el gran grup del mig.

Quan tornem el grup es desfà. Camino sol. Escolto aquests, després aquells. Som als camps propers a casa meva, els conec bé. No tinc amics. Aquí hi ha els joncs que xuclen a l'estiu, allí el canyar d'on tallem canyes per a les mongeteres, allà la figuera, els dos pins, el rec. Em quedo enrere expressament. Passat el rec de Can Cabanyes, m'aturo en els canyars com si volgués orinar. Les veus de la classe se senten llunyanes. Penetro en la vegetació, soc acollit.

Grills, cigales, ocells. Xiuxiueig de l'aigua. Por de la serp quan se sent un refrec sota la fullaraca seca.

M'agunto la respiració: a pocs metres, passa, ajupit, el Toni Torres. Ell també ha fugit. És un noi

gegant, incapaç gairebé de llegir o escriure (anys després, farà posar-se unes gotes de lleixiu en el vermut, cosa que sol explicar-se amb admiració). No ens parlem gaire, em va clavar un cop de puny en plena classe perquè no li deixava el puntax, l'odio. Passa tan a prop meu que em veu. Es queda immòbil, somriu, els ulls li brillen amb intel·ligència. Què ha entès? Marxa. Que no explicarà res a cap professor, n'estic segur. De les burles que vindran, també («El Badal s'ha amagat», etcètera).

Torna el silenci. Els grills. Els ocells. L'educació física.

\* \* \*

El nen s'ajeu. Durant uns minuts és a tots els punts de l'esfera de la seva vida.

El cor és un ocell i no sap en quin mes viu.

\* \* \*

I el dolor? És una palmera. És una palmera. És una palmera.

\* \* \*

El món és bellíssim. Però no cal dir-ho.





\* \* \*

Cap on va, tot?  
Ja hi és.

\* \* \*

Adormir-se.

Despertar.

Somiar.

Consciència.

Mosca.

Ésser.

Quines paraules més boniques!

Com la petita porció de foc continguda en la flama  
d'una espelma.

\* \* \*

La Méttrie: «Qui sait si la raison de l'existence de l'homme n'est-ce pas son existence même?» Qui sap si la raó de l'existència de l'home no és la seva mateixa existència.  
La presència pura.

\* \* \*

La sorprens mirant estàtica el sostre en el seu llit d'hospital.

L'instant que els seus ulls baixen lentament fins als teus. La boca es força a somriure però els ulls encara no, com si haguessin baixat la muntanya però encara miressin amunt.

Fins que no pregunta pels nets els ulls no deixen de mirar enrere.

Mare.

\* \* \*

La melancolia d'un vers inacabat: un petó per telèfon quan és segur que mai no arribarà la segona part de la rima, és a dir, els llavis.

-Un petó ben fort, iaia.

La boca de l'àvia, des de l'hospital, somriu. Els ulls no.

\* \* \*

Homes i dones que van ser astres, planetes, meteorits ardents. Van brillar tant! Van eixamplar tant l'univers! Són utilitzats, dues o tres setmanes l'any, com ornaments de plàstic en les campanyes comercials de Nadal.

En un lloc de l'espai continuen cremant. Direcció a Andròmeda. En un llibre. En un llenç. En els ulls d'un nen que mira una estrella petita mentre espera que la mare vingui a dir-li:

–Bona nit.

\* \* \*

Encara? Sempre.

És a dir, tres segons.